T017 BD VIII 212-Q22-P25 Nói Rộng-Kinh Xuất Diệu

Đại Tạng Kinh (Linh Sơn Pháp Bảo)

KINH XUAÁT DIEÄU QUYEÅN 22

Phaåm 25: NOÙI ROÄNG

Duø tuïng ngaøn chöông Khoâng hieåu ích gì. Thaø hieåu moät caâu Nghe xong chöùng ñaïo. Duø tuïng ngaøn chöông, khoâng hieåu ích gì: Ngöôøi ta ôû ñôøi coù nhieàu ngöôøi hoïc cao hoïc roäng maø khoâng hieåu nghóa lyù. Laïi cuõng khoâng hieåu nghóa vò, nghóa caâu. Gioáng nhö coù ngöôøi vaùc nhieàu caây coái ñeán traêm ngaøn boù, raát cöïc nhoïc, nhöng khoâng bieát duøng vaøo vieäc gì, cho neân noùi: Duø tuïng ngaøn chöông, khoâng hieåu ích gì. Thaø hieåu moät caâu, nghe xong chöùng ñaïo: Thuôû xöa coù ngöôøi chöùa nhieàu tieàn cuûa, luùa thoùc ñaày boà. Vì muoán ñi xa neân baùn luùa thoùc aáy, ñoåi laáy voâ löôïng chaâu baùu. Sau laïi ñoåi chaâu baùu aáy laáy nhieàu baïc toát, yù coøn ngaïi nhieàu neân ñoåi baïc toát laáy vaøng töû ma, yù vaãn coøn ngaïi nhieàu neân ñoåi vaøng toát laáy haït chaâu ma-ni nhö yù. Khi vöøa yù roài thì so vôùi tröôùc khi ñoåi chaúng coù khaùc gì. ÔÛ ñaây cuõng nhö theá, duø hoïc nhieàu nhöng moät caâu moät chöõ khoâng hieåu, trong khi ñoù, chæ caàn hieåu moät nghóa laø ñaït keát quaû, cho neân noùi: Thaø hieåu moät caâu, nghe xong chöùng ñaïo. M Thuoäc ñeán ngaøn caâu Phaùp nghóa ñaày ñuû Chaúng baèng moät caâu Maø döùt taâm voïng. Thuoäc ñeán ngaøn caâu, phaùp nghóa ñaày ñuû: Phaàn nhieàu ngöôøi tu hoïc hieåu ñöôïc nghóa vò nhöng khoâng theå suy nghó chuû ñích cuûa nghóa cho neân sai laàm, khoâng ñeán choã roát raùo, vì theá neân noùi raèng: Thuoäc ñeán ngaøn caâu, phaùp nghóa ñaày ñuû. Chaúng baèng moät caâu, maø döùt taâm voïng: ôû theá gian coù nhieàu ngöôøi hoïc cao hieåu nhieàu, coù khaû naêng suy nghó moät caâu, hieåu traêm ngaøn nghóa, caùc nghóa lieàn laïc nhau khoâng maát ñaàu moái. Do vaäy daàn daàn ñaït ñeán ñaïo voâ vi, cho neân noùi: Chaúng baèng nghe moät caâu, maø döùt taâm voïng. Laïi nöõa, duø soáng traêm naêm, nhöng huûy phaù giôùi luaät, taâm khoâng yeân ñònh thì khoâng baèng chæ soáng trong moät ngaøy maø cuùng döôøng ngöôøi giöõ giôùi. Laïi nöõa, duø soáng traêm naêm, nhöng huûy phaù giôùi luaät thì maát ba vieäc: Ngoài thieàn, tuïng kinh, giuùp ñôõ ngöôøi khaùc. Nhöõng haïng ngöôøi aáy khoâng neân gaàn guõi; haïng ngöôøi aáy soáng laâu treân ñôøi chæ ñeå chöùa nhoùm voâ löôïng toäi aùc, cheát ñoïa ñòa nguïc chòu voâ löôïng khoå, nhö xe löûa noùng, loø nung, nuùi dao, röøng kieám, suùc sinh, ngaï quyû cuõng nhö vaäy. Cho neân noùi: Duø soáng traêm naêm, nhöng huûy giôùi luaät, taâm khoâng yeân ñònh. Khoâng baèng chæ soáng trong moät ngaøy maø cuùng döôøng ngöôøi giöõ giôùi laø ngöôøi giöõ giôùi, tu haønh ñònh yù trong moät ngaøy ñöôïc voâ soá voâ löôïng coâng ñöùc, khoâng theå thí duï so saùnh. Ngöôøi aáy soáng laâu treân ñôøi chöùa nhoùm voâ löôïng coâng ñöùc. Neáu sinh leân coõi trôøi thì

höôûng phöôùc töï nhieân, cho neân noùi: Khoâng baèng chæ soáng moät ngaøy maø cuùng döôøng ngöôøi giöõ giôùi.

M Duø soáng traêm naêm Nhöng khoâng tueä, ñònh Khoâng baèng moät ngaøy Coù ñònh, tueä saùng. Duø soáng traêm naêm, nhöng khoâng tueä, ñònh: ôû ñôøi coù nhieàu ngöôøi khoâng bieát hoå theïn, khoâng khaùc gì luïc suùc nhö laïc ñaø, löøa, voi, ngöïa, heo, choù… chuùng soáng khoâng toân ti treân döôùi. Ngöôøi khoâng coù trí tueä ñöôïc ví nhö caùc loaøi aáy. Keû ngu bò bao vaây trong toái laêm, khoâng thaáy ñöôïc aùnh saùng, cho neân noùi: Duø soáng traêm naêm nhöng khoâng tueä, ñònh. Khoâng baèng moät ngaøy, coù ñònh, tueä saùng: Ngöôøi coù tueä saùng hieåu saâu phaùp luaät kinh ñieån, töø moät caâu cho ñeán caû ngaøn nghóa, suy nghó kyõ löôõng khoâng cho laø khoù, cho neân noùi: Khoâng baèng soáng moät ngaøy, coù ñònh, tueä saùng.

M Duø soáng caû traêm naêm Bieáng nhaùc, khoâng tinh taán Khoâng baèng soáng moät ngaøy Sieâng naêng khoâng heøn yeáu. Duø soáng caû traêm naêm, bieáng nhaùc khoâng tinh taán: ôû theá gian coù ngöôøi taâm thöôøng bieáng nhaùc neân moïi vieäc laøm khoâng thaønh töïu. Chính mình ñaõ bò ñoïa laïc laïi coøn khieán cho keû khaùc chìm trong sinh töû. Keû töï nhaän chìm thì maát naêm phaàn phaùp thaân, khoâng ñeán ñöôïc ñaïi ñaïo voâ vi. Töï mình laàm ñöôøng laïi daïy ngöôøi laøm cho hoï chìm trong sinh töû. Neáu thoï nhaän y phuïc, thöùc aên uoáng, giöôøng naèm, thuoác men trò beänh cuûa tín thí thì khoâng theå tieâu hoùa, töø khi sinh cho ñeán khi cheát ñoïa vaøo ñòa nguïc, ngaï quyû, suùc sinh. Duø ñöôïc sinh laøm ngöôøi thì cuõng sinh nôi bieân ñòa, sinh ra khoâng gaëp Phaät, dính maéc vaøo taùm naïn nhö theá trí bieän thoâng, … Vì sao? Vì do ñôøi tröôùc khoâng chöùa nhoùm phöôùc ñöùc, cho neân noùi: Duø soáng caû traêm naêm, bieáng nhaùc khoâng tinh taán. Khoâng baèng soáng moät ngaøy, sieâng naêng khoâng heøn yeáu: ôû theá gian coù ngöôøi tinh taán maïnh meõ hieåu theá gian laø voâ thöôøng, thaân ngöôøi khoù ñöôïc, Phaät ra ñôøi khoù gaëp, sinh ôû trung taâm ñaát nöôùc cuõng khoù ñöôïc, caùc giaùc quan ñaày ñuû cuõng khoù ñöôïc, xin laøm Sa- moân trong phaùp Thaùnh hieàn cuõng khoù ñöôïc nghe phaùp chaân thaät, cuõng khoâng gaëp ngöôøi coù trí tueä. Ngöôøi hieåu nhö vaäy phaûi tinh taán caàu ñaïo quaû, ñaït ñeán Nieát-baøn, cuõng khoâng phaûi laø ñieàu khoù. Nhôø tu taäp ñaày ñuû neân ngöôøi naøy seõ thaønh töïu phaùp thaân voâ laäu, cho neân noùi: Khoâng baèng soáng moät ngaøy, sieâng naêng khoâng heøn yeáu.

M Duø soáng caû traêm naêm Khoâng bieát vieäc sinh, dieät Khoâng baèng soáng moät ngaøy Hieåu roõ vieäc sinh dieät. Duø soáng caû traêm naêm, khoâng bieát vieäc sinh dieät: Ngöôøi ta soáng treân ñôøi bò voâ minh troùi buoäc, khoâng theå môû ra ñöôïc. Trong thôøi gian traêm naêm aáy hoï gaây ra voâ löôïng toäi,

cuõng khoâng bieát sinh laø gì, dieät laø gì, tuy ñöôïc xuaát gia hoïc ñaïo, nhöng soáng trong phaùp cuûa Nhö Lai maø khoâng hieåu roõ phaùp sinh dieät, vì vaäy vaãn laø phaøm phu, khoâng tôùi ñöôïc voâ vi, ñoù khoâng phaûi laø vieäc laøm cuûa Sa-moân Tyø-kheo, xa lìa kho taøng Nhö Lai, khoâng gaàn ñöôïc röông baùu cuûa Phaät. Cho neân noùi: Duø soáng caû traêm naêm, khoâng bieát vieäc sinh dieät. Khoâng baèng soáng moät ngaøy, hieåu roõ vieäc sinh dieät: Ngöôøi ta soáng ôû ñôøi quaùn saùt caùc

phaùp taát caû ñeàu luoáng doái. Sinh ra khoâng bieát taïi sao sinh, dieät cuõng khoâng bieát taïi sao dieät. Nhöng neáu phaân bieät roõ moãi thöù thì hieåu ñöôïc coäi goác, ñeán ngaøy laâm chung khoâng coøn lo laéng sôï haõi ñieàu gì. Ñoái vôùi nôi seõ sinh veà, thaàn thöùc khoâng laàm laïc, gaëp ñöôïc Thaùnh hieàn, nghe phaùp ñöôïc giaûi thoaùt, cho neân noùi: Khoâng baèng soáng moät ngaøy, hieåu roõ vieäc sinh dieät. Toùm laïi, quaùn saùt söï khoå ñau töø ñaâu sinh ra. Ngöôøi ta ôû ñôøi naøo bieát bôûi ñaâu coù khoå, bôûi ñaâu heát khoå. Tuy laø Tyø-kheo, nhöng khoâng bieát vieäc laøm cuûa Tyø-kheo, cho neân noùi: Quaùn saùt söï khoå ñau töø ñaâu sinh ra. Neân quaùn saùt höõu laäu heát: Ngöôøi khoâng bieát roõ höõu laäu neân bò giam giöõ maõi trong ba coõi, naêm ñöôøng, troâi laên trong sinh töû khoâng luùc naøo ra khoûi. Ngöôøi trí tu taäp quaùn saùt höõu laäu naøy, bieát töø ñaâu sinh ra vaø baèng caùch naøo ñeå döùt boû noù; vieäc sinh ra bieát töø ñaâu maø sinh; dieät bieát töø ñaâu maø dieät thì seõ daàn daàn ñeán caûnh giôùi Voâ laäu. Laïi phaûi quaùn saùt haønh tích baát ñoäng. Neáu coù ngöôøi khoâng ñuû khaû naêng quaùn xeùt haønh tích baát ñoäng neân töï mình bò rôi vaøo sinh töû. Tuy laø Sa-moân nhöng khoâng coù haïnh Sa-moân, duø laø Baø-la-moân nhöng khoâng coù haïnh Baø-la-moân. Bôûi boán vieäc nhaân duyeân neân tuy laø phaùp saâu kín nhöng neáu coù ngöôøi hoïc quaùn saùt bieát roõ haønh tích baát ñoäng, thì taâm khoâng lay ñoäng, cuõng khoâng dôøi ñoåi, daàn daàn tôùi ñöôïc beán bôø voâ vi. Laïi phaûi quaùn xeùt haønh tích baát töû. Nhö ngöôøi ta ôû ñôøi, khoâng bieát roõ sinh töû, neân hoï cheát laø thaàn thöùc ra ñi, gioù tan löûa dieät, khieán cho linh hoàn tan maát, thaân theå cöùng ñô, khoâng coøn gì ôû trong aáy. Nhöng ngöôøi hoïc ñaïo tu taäp, maëc ba phaùp y caïo boû raâu toùc, nhöng khoâng theå quaùn saùt cheát theá naøo laø cheát, sinh theá naøo laø sinh, cuõng khoâng theå tu phaïm haïnh thanh tònh. Haønh tích baát töû nghóa laø Nieát-baøn döùt heát phieàn naõo, aáy laø böôùc vaøo coõi voâ vi, laëng leõ vui söôùng, khoâng coøn sinh, khoâng coøn giaø, khoâng coøn beänh, khoâng coøn cheát, cho neân noùi phaûi quaùn xeùt haïnh baát töû. Laïi nöõa, phaûi quaùn xeùt haønh tích thanh tònh, ñaïo laø thanh tònh khoâng heà nhô baån. Ñaïo naøy coù coâng naêng goät röûa nhô baån, chöù khoâng phaûi gom nhoùm dô baån. Keá ñeán laø ngöôøi hoïc phaûi suy xeùt baàu trôøi treân cao kia, phaùp naøy, khoâng phaûi laø caùi thaáy bieát töø choã nhìn quen cuûa ngöôøi ñôøi, ñoái vôùi taát caû caùc phaùp cao thöôïng, toân quyù nhaát, khoâng gì saùnh baèng, ñoù chính laø Nieát-baøn döùt heát phieàn naõo. Ngöôøi tu haønh quaùn xeùt coäi goác daáu veát cam loä neân khoâng coøn yù töôûng ñoùi khaùt, khoâng coøn yù töôûng noùng böùc. Ai khoâng thaáy ñieàu aáy thì maõi maõi rôi vaøo sinh töû, khoâng ñaït ñöôïc baûn taâm. Coøn ñoái vôùi ngöôøi khoâng ñaït ñöôïc vò cam loä thì phöôùc nghieäp ñaày ñuû, ñem cuûa mình thí cho ngöôøi, khoâng heà hoái tieác.

M

Duø soáng ñeán traêm tuoåi
ÔÛ nuùi röøng, thôø löûa
Chaúng baèng trong khoaûnh khaéc
Giöõ haïnh, töï tu haønh.

Duø soáng ñeán traêm tuoåi, ôû nuùi röøng, thôø löûa: Thuôû xöa, coù caùc Phaïm chí khoå haïnh eùp xaùc, hoï soáng ngoaøi ñoàng hoang hay nuùi saâu cuùng teá thaàn löûa. Luùc naøo cuõng chieâm ngöôõng, leã baùi, khoâng traùi vôùi nghi leã thôø löûa. Hoï löïa cuûi saïch, hoa traùi toát, ñoát caùc loaïi höông thôm cuùng döôøng, mong ñöôïc aân phöôùc. Khi aáy, caùc Phaïm chí töï nghó laïi: "Ta ôû trong nuùi röøng tu luyeän pheùp laï, moät loøng thôø thaàn löûa ñaõ traêm naêm roài, nay ñaõ ñeán luùc phaûi thöû xem aân phöôùc cuûa thaàn löûa ñeán möùc ñoä naøo. Neáu thaàn löûa bieát söï cuùng thôø baáy laâu thì seõ hieän ra cho thaáy. Neáu khoâng coù aân phöôùc thì cuùng thôø laøm gì cho meät." Khi aáy, vò Phaïm chí taâm khoâng nghó xa, oâng ñöa hai tay rôø löûa ñang chaùy phöøng. Tay bò chaùy, caùnh tay ñau nhöùc khoâng theå dieãn taû ñöôïc. OÂng thaàm nghó: "Ta thôø cuùng thaàn löûa ñaõ ngaàn aáy naêm, thaät laø voâ cuøng luoáng uoång. Thaät, ta ñaõ ñem thaân naøy maø röôùc laáy tai hoïa khoå sôû." Khi aáy, coù thaày Tyø-kheo tu ñaïo ôû caùch khu röøng ñoù khoâng xa, baûo Phaïm chí: –Phaïm chí neân bieát, tính chaát cuûa löûa laø noùng chaùy chöù naøo bieát aân nuoâi döôõng cao thaáp chi ñaâu. Neáu nay Phaïm chí muoán hoïc ñaïo thì toâi coù vò thaày Thaùnh nhaân laø baäc toân quyù nhaát trong ba coõi. Khi Ngaøi ñi thì nhö nheï böôùc treân hö khoâng, khoâng heà trôû ngaïi, khi Ngaøi ngoài thì aùnh saùng phaùt ra, soi khaép möôøi phöông. Phaïm chí haõy ñeán ñoù ra maét Ngaøi, neáu oâng nghe ñöôïc phaùp moân saâu kín thì töø bôø naøy seõ ñeán bôø beân kia. Vò Phaïm chí nghe xong, taâm yù môû toû, lieàn ñöôïc thaày Tyø-kheo daãn ñeán choã Ñöùc Phaät. Vò Phaïm chí traùn laïy saùt chaân Phaät roài ngoài qua moät beân. Khi aáy Ñöùc Theá Toân quaùn saùt Phaïm chí naøy laø ngöôøi ñaùng ñöôïc ñoä neân Ngaøi lieàn noùi baøi keä giöõa ñaïi chuùng: Duø soáng ñeán traêm tuoåi ÔÛ nuùi röøng thôø löûa Chaúng baèng trong khoaûnh khaéc Giöõ phaïm haïnh tu haønh. Khi aáy taâm Phaïm chí ñöôïc roãng rang giaûi thoaùt, caùc thöù buïi nhô ñeàu döùt saïch, ñöôïc maét phaùp trong saïch. Ñöùc Phaät baûo Phaïm chí: –OÂng ôû choán nuùi röøng caû traêm naêm thôø cuùng caùc thaàn chæ luoáng coâng, khoâng ñeán ñöôïc choã roát raùo. Giôø ñaây oâng ñaõ bieát ñaâu laø chaân ñaïo thì chaúng baèng trong giaây laùt, chính mình giöõ haïnh tu haønh. Ngöôøi ta ôû ñôøi coá giöõ caùi ngu cho ñeán cheát khoâng boû, thôø cuùng thaàn löûa khoâng töï tænh bieát, cöù maõi oâm caùi ngu ñi vaøo boùng toái, khoâng theå töï söûa ñoåi. Neáu ai bieát vieäc aáy khoâng chaân thaät, thöôøng suy nghó raèng: "Caùc thöù beänh ñang haønh haï kia töø ñaâu tôùi vaø noù ñi veà ñaâu? Taát caû ñeàu khoâng phaûi phaùp chaân thaät, neáu ñöôïc nhö vaäy maø nhaän laõnh boán thöù cuùng döôøng y phuïc, thöùc aên, giöôøng naèm, thuoác men trò beänh, thì môùi coù theå tieâu hoùa, khoâng coù loãi laàm." Cho neân, ngöôøi thôø phuïng cuùng döôøng boâng ñeïp höông thôm, höông nhieàu loaïi, côø phöôùn baèng luïa laø môùi ñöôïc phöôùc ñöùc khoâng theå keå. Traêm naêm thôø löûa khoâng baèng trong giaây laùt nhö thôøi gian buùng ngoùn tay maø thöïc haønh taâm Töø, phöôùc naøy toân quyù nhaát khoâng coù gì hôn, khoù caân, khoù löôøng, khoâng theå duøng thí duï ñeå so saùnh, khaùc gì so saùnh haït caûi vôùi nuùi Tu-di, chuùt nöôùc daáu chaân traâu maø so vôùi bieån caû bao la, chuùt buïi dính treân moùng tay maø so vôùi maët ñaát meânh moâng, chuùt

löûa ñom ñoùm maø so vôùi aùnh saùng maët trôøi, maët traêng. Coâng ñöùc cuûa taâm töø laø nhö vaäy, huoáng gì laø trong traêm naêm tu ñöùc ñaày ñuû. Nöông vaøo phöôùc aáy, duø traûi qua traêm ngaøn kieáp vaãn khoâng bò ñoïa vaøo phaøm phu. Chuùng sinh ñeàu kính thôø, mong moûi, ñeàu bôûi kieáp tröôùc chöùa nhoùm coâng haïnh töø taâm maø ñöôïc nhö vaäy, cho neân noùi: Khoâng baèng trong giaây laùt maø thöïc haønh taâm Töø.

M Thaùng naøy sang thaùng khaùc Keû ngu chæ lo aên Hoï khoâng kính tin Phaät Möôøi saùu khoâng ñöôïc moät. Thaùng naøy sang thaùng khaùc, ngöôøi ngu chæ lo aên: Coù nhöõng ngöôøi chæ ham aên ñeå nuoâi thaân maïng, khoâng bieát nghó ñeán tai öông hoaïn naïn ñôøi sau. Tính chaát cuûa boán ñaïi khaùc nhau, thaàn thöùc ôû trong ñoù phaân bieät ñöôïc phaûi traùi, ngöôøi trí bieát ñuùng söï thaät, keû ngu hieåu traùi ngöôïc, khoâng bieát ñôøi naøy ñôøi sau, khoâng bieát vieäc laøm thieän aùc, troâi laên trong ba ñöôøng, taùm naïn khoâng luùc naøo ra khoûi, cho neân noùi: Thaùng naøy sang thaùng khaùc, keû ngu chæ lo aên. Hoï khoâng kính tin Phaät, möôøi saùu khoâng ñöôïc moät: Neáu coù ai trong moät ngaøy, nöûa ngaøy hay khoaûng thôøi gian, nöûa thôøi gian cuûa khoaûng buùng ngoùn tay, maø heát loøng tin Phaät, taâm khoâng dôøi ñoåi thì hoï ñöôïc phöôùc khoù löôøng khoâng theå tính keå, khoâng theå duøng thí duï ñeå so saùnh. Phöôùc ñeán töø choã aâm thaàm, khoâng hình, khoâng töôùng, boãng nhieân töï ñeán coâng ñöùc voâ cuøng, cho neân noùi: Hoï khoâng kính tin Phaät, möôøi saùu phaàn khoâng ñöôïc moät phaàn. Toùm laïi, bôûi hoï khoâng tin phaùp cho neân möôøi saùu phaàn khoâng ñöôïc moät phaàn. Trong ngaøn muoân öùc kieáp thöôøng nghe tieáng phaùp, phaùp ôû ñaây laø Nieát-baøn döùt heát phieàn naõo. Nhö kinh noùi: Ñöùc Phaät baûo caùc Tyø-kheo: “Nay Ta noùi cho caùc thaày nghe ba thöù toân quyù baäc nhaát: 1. Phaät laø Ñaáng Toân Quyù baäc nhaát. 2. Phaùp laø thöù toân quyù baäc nhaát. 3. Taêng laø ngöôøi toân quyù baäc nhaát. Vì sao noùi Ñöùc Phaät laø ñaáng toân quyù baäc nhaát? Coù caùc loaøi chuùng sinh coù chaân, khoâng chaân, moät chaân, hai chaân, boán chaân, cho ñeán nhieàu chaân, höõu saéc, voâ saéc, höõu töôûng, voâ töôûng, cho ñeán phi töôûng, phi phi töôûng thì trong aáy, Nhö Lai laø Baäc Toân Quyù, laø baäc treân heát, khoâng coøn ai treân Ngaøi. Cho neân, naøy caùc Tyø-kheo, neáu ai doác loøng tin Phaät thì ñoù laø ngöôøi coù loøng tin baäc nhaát, vì laø ngöôøi coù loøng tin baäc neân hoï ñöôïc phöôùc baäc nhaát, vì ñöôïc phöôùc baäc nhaát, neân ñöôïc laøm ngöôøi giaøu sang toân quyù nhaát treân coõi trôøi hay coõi ngöôøi. Cho neân noùi Ñöùc Phaät laø Ñaáng Toân Quyù baäc nhaát. Vì sao noùi Phaùp laø thöù toân quyù baäc nhaát? Phaùp coù hai loaïi laø phaùp höõu vi vaø phaùp voâ vi; laø phaùp döùt heát phieàn naõo, khoâng coøn tham duïc, khoâng coøn sinh dieät, laø phaùp Nieát-baøn; laø thöù toân quyù, laø thöù treân heát khoâng coù gì hôn. Nhöõng ai kính phaùp aáy laø ngöôøi coù loøng toân kính baäc nhaát, vì laø ngöôøi coù loøng toân kính baäc nhaát cho neân ñöôïc phöôùc baäc nhaát. Bôûi ñöôïc phöôùc baäc nhaát, neân ñöôïc laøm ngöôøi giaøu sang, toân quyù nhaát treân coõi trôøi hay coõi ngöôøi, cho neân noùi: Phaùp laø thöù toân quyù baäc nhaát. Vì sao noùi Taêng laø ngöôøi toân quyù baäc nhaát? Trong ñaïi chuùng ñoâng ñaûo ngöôøi tu hôïp cuøng caùc ñeä

töû tuøy tuøng thì Nhö Lai laø Ñaáng Toân quyù, laø Ñaáng treân heát, khoâng coøn ai hôn. Cho neân, naøy caùc Tyø-kheo, neáu ai doác loøng kính tin Taêng chuùng thì ñoù laø toân quyù baäc nhaát. Vì coù loøng kính tin baäc nhaát, neân hoï ñöôïc phöôùc baäc nhaát, vì ñöôïc phöôùc baäc nhaát neân ñöôïc laøm ngöôøi giaøu sang toân quyù nhaát treân coõi trôøi hay coõi ngöôøi, cho neân noùi: Taêng laø ngöôøi toân quyù baäc nhaát. Ngöôøi khoâng coù töø taâm, möôøi saùu khoâng ñöôïc moät: Caùc loaøi chuùng sinh ñeâm ngaøy bò troùi buoäc trong noïc ñoäc cuûa tham saân, chuùng aên nuoát laãn nhau. Bôûi coù taâm giaän döõ ñoái

vôùi cha meï neân hoï ñaâu coù loøng töø maø che chôû chuùng sinh? Vieäc aáy khoâng bao giôø coù ñöôïc, cho neân noùi: Ngöôøi khoâng coù töø taâm, möôøi saùu khoâng ñöôïc moät. Khoâng thöông xoùt chuùng sinh, möôøi saùu khoâng ñöôïc moät: Nhö nôi naøy xöù noï, coù bieát bao teân hoï con ngöôøi, khoâng theå tính keå, nhöng neáu coù ngöôøi nhaäp ñònh loøng töø maø giaùo hoùa cöùu giuùp cuøng khaép, khoâng heà löïa choïn keû toát ngöôøi xaáu, ai ñaùng cho, ai khoâng ñaùng cho maø laø boá thí bình ñaúng khoâng hai, nhö nhau khoâng khaùc, nhö vaäy môùi goïi laø boá thí chaân thaät. Cho neân noùi: Khoâng thöông xoùt chuùng sinh, möôøi saùu khoâng ñöôïc moät. Hoaëc coù coõi nöôùc goïi chuùng sinh aáy laø loaøi boø, bay, maùy, cöïa, trong haïng aáy ai laø ngöôøi maïnh meõ, khoâng neà gian lao, thöôøng cung caáp cho coõi nöôùc aáy nhöõng thöù caàn duøng, khoâng ñeå hoï thieáu thoán, ñoù goïi laø taâm boá thí, coøn loaøi boø, bay, maùy, cöïa kia, do khoâng coù thaàn kyø neân möôøi saùu phaàn khoâng ñöôïc moät phaàn. Bôûi khoâng tu theo chaùnh phaùp neân chuùng sinh bò rôi vaøo ngoaïi ñaïo, dò hoïc Ni-kieàn töû … maø töï cho laø toân quyù. Ngoaïi ñaïo naøy, hoï duøng saét daùt moûng quaán quanh buïng töï khoe khoang vôùi ngöôøi ñôøi, roài hoï baûo vôùi nhau raèng: “Caùc Sa-moân ñaïo só doøng hoï Thích naøy laø nhöõng keû ngoâng cuoàng ôû theá gian. Hoï caïo ñaàu, ñaép y phuû vai traùi, töï cho mình laø toân quyù. Chuùng ta xeùt thaáy quaû ñoù chính laø ñieàm xaáu xuaát hieän ôû ñôøi, löøa gaït ngöôøi ñôøi, ñaâu coù gì laø toân quyù. Neáu ai boá thí cho haïng ngöôøi aáy thì sau naøy seõ bò quaû baùo nhô baån, baát tònh. Naèm chieâm bao thaáy hoï thì khi thöùc daäy seõ gaëp ñieàu xaáu, huoáng gì laø ñi ñöôøng gaëp maët hoï.” Theá neân, Ñöùc Theá Toân baûo caùc Tyø-kheo: “Neáu ai kính tin chaùnh phaùp khoâng bò ñöùt maát thì duø coù gaëp traêm ngaøn gian khoå caùc naïn, taâm cuõng khoâng thay ñoåi, moät loøng tin töôûng, khoâng laøm theo taø kieán sai laàm. Ñoù môùi goïi laø chaùnh phaùp Nhö Lai. Ai khoâng tin thì trong möôøi saùu phaàn chöa ñöôïc moät phaàn. Neáu ai coù loøng tin ñoái vôùi chaùnh phaùp thì ñöôïc phöôùc voâ löôïng khoâng theå tính löôøng. Hôn caû traêm ngaøn vaïn öùc laàn, khoâng theå duøng thí duï ñeå so saùnh”. Theá naøo goïi laø möôøi saùu phaàn chöa ñöôïc moät phaàn? Khi noùi möôøi saùu laø noùi ñeán möôøi saùu nöôùc lôùn, vì noùi veà soáng vôùi nhaân nghóa thì khoâng coù nôi naøo hôn möôøi saùu nöôùc trong coõi Dieâm-phuø naøy. Nôi ñaây coù nhöõng ngöôøi hieåu bieát nhöõng vieäc xöa nay, giaûng noùi nhieàu nghóa saâu kín, luoân luoân giaûi quyeát xöû, döùt haún. Teân möôøi saùu nöôùc aáy laø: 1. Öông-giaø. 2. Maëc-keä-ñaø Bình-sa vöông. 3. Ca-thi. 4. Caâu-taùt-la Ba-tö vöông. 5. Toá-ma. 6. Tu-la-tra. 7. AÙc sinh

vöông Baït-tha. 8. Baït-la Öu Ñieàn vöông. 9. AÙt-ba. 10. A-baø-ñaøn-ñeà Öu-ñaø-la-dieân vöông. 11. Cöu-löu. 12. Baùt-giaù-la A-caâu-lam vöông. 13. Traùc-nan 14. Gia-baùt-na. 15. Kieám-phuø. 16. Voán thieáu nöôùc 16.

Möôøi saùu nöôùc lôùn naøy thoâng suoát muoân leõ, moïi vieäc chaúng heà sai laàm, bieän baùc nhanh choùng. Khi hoïc thì khoâng roái raém naëng neà maø laïi ñaït ñöôïc nghóa cao sieâu. Nghieân cöùu ñeán nôi ñeán choán, giaûng noùi truyeàn baù nghóa lyù roäng raõi khoâng cuøng. Trong möôøi saùu nöôùc naøy, ngöôøi thöôøng haønh boá thí, taâm kính meán nghóa lyù cao sieâu thì hoï chæ ñi qua möôøi saùu nöôùc töï nhieân cuõng ñuû thaønh töïu ñöôïc oai nghi leã tieát roài, khoâng caàn ai daïy, khoâng caàn baét chöôùc ai.

M Ai lo cuùng thaàn linh Nhieàu naêm mong ñöôïc phöôùc Thì trong boán phaàn kia Keû aáy khoâng ñöôïc moät. Ai lo cuùng thaàn linh, nhieàu naêm mong ñöôïc phöôùc: Ngoaïi ñaïo dò hoïc ñieân ñaûo taø kieán, ngu meâ khoâng tænh ngoä, suoát naêm lo cuùng teá thaàn linh thì toán hao cuûa caûi cuûa ngöôøi daân khoâng theå keå xieát. Hoï ñaõ neùm bao nhieâu ñoà aên ngon ngoït vaøo löûa, hoï cho laø ñöôïc phöôùc, ai deø maéc hoïa. Ñoù laø bôûi hoï giöõ chaët söï si meâ cuûa mình, khoâng töï söûa ñoåi, cho neân sau khi cheát ñoïa vaøo nôi taêm toái, khoâng thaáy ñöôïc aùnh saùng röïc rôõ cuûa trí tueä, cho neân noùi: thì trong boán phaàn kia, keû aáy khoâng ñöôïc moät. Vì theá Thaùnh nhaân töø töø daïy baûo, chæ ñöôøng daãn loái, daãn daét ngöôøi ngu meâ ñöôïc ñeán nôi an oån, laøm vieäc laønh trong giaây laùt maø coù giaù trò hôn caû naêm.

M Phaåm 26: THAÂN (Gaàn guõi)

Khoâng tin, taâm ganh gheùt Laøm ñoâi beân tranh chaáp Ñieàu ngöôøi trí döùt boû Ngu laøm cho laø vui. Khoâng tin, taâm ganh gheùt, laøm ñoâi beân tranh chaáp: Ngöôøi ta ôû ñôøi, loøng tin khoâng vöõng chaéc, laïi cuõng khoâng tin Phaät, Phaùp, Taêng, Chaân nhö, Töù ñeá: Khoå, Taäp, Dieät, Ñaïo thì duø taøi saûn chaát chöùa cao tôùi trôøi ñi nöõa vaãn khoâng ñaùng nöông caäy. Ngaøy lìa ñôøi thì cuûa cuõng khoâng mang theo ñöôïc. Vì ñôøi naøy khoâng chòu boá thí, neân khoâng laøm ñöôïc coâng ñöùc gì. Roát cuoäc vaãn nhö cuõ khoâng coù gì ñoåi môùi. Nhö coù loaøi chim chæ öa aên thòt, treân nuùi coù loaïi caây maø laù noù gioáng nhö maøu thòt, neân ngaøy ñeâm con chim cöù rình chuïp, noù ngoùng coå daøi ra. Treân caây thì laù aáy gioáng thòt, nhöng laù vaãn laø laù thoâi. Con chim kia cöù bò meâ laàm troùi buoäc khoâng töï giaùc ngoä, noù cöù chôø maõi khoâng thoâi neân phaûi cheát ñoùi. Vì sao? Ñeàu bôûi taâm tham khoâng chòu söûa ñoåi. Nghe lôøi ngöôøi naøy ñi noùi laïi cho ngöôøi kia, nghe lôøi ngöôøi kia ñi noùi laïi cho ngöôøi naøy, khieán cho hai beân tranh chaáp, laøm cho moïi vieäc khoâng thaønh töïu. Trong taâm ganh gheùt sinh ra buïi nhô, cho neân noùi: Khoâng tin, taâm ganh gheùt, laøm ñoâi beân tranh chaáp. Ñieàu ngöôøi trí döùt boû: Ngöôøi trí bieát leã tieát neân xa laùnh moïi hieàm nghi, khoâng soáng trong meâ loaïn, khoâng gaàn guõi ngöôøi ngu duø chæ trong khoaûnh khaéc, huoáng gì laø maõi soáng gaàn vôùi haïng ngöôøi aáy? Ngöôøi trí laø ngöôøi bieát nhöõng vieäc xöa nay, hieåu raønh moïi chuyeän ñeà phoøng khi chöa xaûy ra.

Moïi vieäc laøm khoâng sai traùi, yù nghó vaø lôøi noùi aên khôùp nhau, lôøi noùi khoâng maéc loãi laàm. Bieát raønh nghóa saâu kín, yù khoâng laàm laãn. Chæ töø yù

nghóa moät caâu maø giaûng noùi truyeàn baù voâ soá nhöõng ñieàu maø ngöôøi khoâng hieåu, cho neân noùi: Ñieàu ngöôøi trí döùt boû. Ngu laøm cho laø vui: Duø cho coù ngöôøi coù taâm toát khuyeân raên daïy baûo cho ngöôøi chöa hieåu bieát tieán leân. Hoï duøng chaùnh ñaïo daïy baûo cho thaáy ñöôïc cöûa ñaïo, nhöng nhöõng ngöôøi chöa hieåu bieát naøy khoâng nghe lôøi chæ daïy maø coøn nghi ngôø, chuùng coi ñòa nguïc laø nhaø ôû toát maø khoâng heà suy nghó veà goác tai öông kieáp sau, neân laøm ñieàu aùc, khoâng laøm vieäc laønh. Bôûi vaäy maø laàn hoài ñoïa vaøo ñòa nguïc, ngaï quyû, suùc sinh, cho neân noùi: Ngu laøm cho laø vui.

M Kính tin, khoâng ganh gheùt Tinh taán, tin, hoïc roäng Ñöôïc ngöôøi trí kính troïng Hieàn thaùnh cho laø vui. Kính tin, khoâng ganh gheùt: Nhö coù ngöôøi tin saâu Phaät phaùp, Thaùnh chuùng, doác loøng tin hieåu Khoå, Taäp, Dieät, Ñaïo; khoâng a dua, nònh hoùt maø taâm yù meàm moûng, thôø phuïng cung kính caùc vò phaïm haïnh, ngaøy lo sieâng naêng tuïng taäp, ñeâm thì kinh haønh. Vò aáy chaêm chuù, tinh taán nhöng khoâng maát oai nghi, saéc maët vui töôi hoøa aùi, tröôùc cöôøi sau noùi, khoâng laøm thöông toån yù ngöôøi khaùc, cho neân noùi: Kính tin, khoâng ganh gheùt. Tinh taán, tin, hoïc roäng: Ngöôøi tu haønh thì treân heát phaûi laø tinh taán, huoáng gì laø ngöôøi hoïc roäng, thu thaäp söï thaáy nghe saâu roäng veà giôùi, tueä, boá thí khaép caû. An oån voâ vi, choã naøo cuõng laø ñaïo traøng. Giaûng noùi chæ baøy nhöõng ñieàu mình bieát cho ngöôøi ñeán hoïc, cho neân noùi: Tinh taán, tin, hoïc roäng. Ñöôïc ngöôøi trí kính troïng: Thöôøng phaûi gaàn guõi hoïc hoûi. Giôùi thaân chöa veïn toaøn thì coá gaéng cho veïn toaøn. Ñònh thaân, tueä thaân, kieán thaân, kieán giaûi thoaùt thaân chöa troøn ñuû thì coá gaéng laøm cho troøn ñuû, cho neân noùi: Ñöôïc ngöôøi trí kính troïng. Hieàn thaùnh cho laø vui: Ngöôøi tu haønh gaàn guõi baäc Hieàn thaùnh, khoâng neà gian lao khoå nhoïc. Duø coù gaëp baûy ngaøn öùc tai naïn vaãn khoâng maøng thaân maïng. Duø gaëp khoå ñeán nhö vaäy, vaãn khoâng bò phaân taâm cho neân noùi: Hieàn thaùnh cho laø vui.

M Khoâng gaàn caùc baïn xaáu Khoâng gaàn ngöôøi phi phaùp Gaàn guõi thieän tri thöùc Thöôøng ñöôïc gaëp chaùnh phaùp. Khoâng gaàn caùc baïn xaáu: Neáu ngöôøi tu haønh maø gaëp caùc baïn xaáu thì haønh ñoäng xaáu moãi ngaøy gia taêng, ñoïa vaøo ñòa nguïc, ngaï quyû, suùc sinh. Duø cho vieäc laøm tröôùc kia chaân chaùnh, taâm yù trong saïch nhö taám luïa traéng cuõng bò nhuoäm dô baån. Neáu coù ngöôøi öa thích choù, heo, deâ, taâm khoâng xa lìa thì chuùng cuõng maõi ñeo ñaúng beân mình, khoâng rôøi. Ñieàu maø heo, choù öa thích thì treân heát laø doïn hoát phaân dô, nhaø xí chuoàng heo laø ao taém cuûa chuùng, chuùng dính ñaày dô baån. Gaàn guõi baïn xaáu cuõng gioáng nhö vaäy. Ñeo ñaúng theo chuùng thì khoâng bao giôø ñöôïc moät ñieàu laønh, cho neân noùi: Khoâng gaàn caùc baïn xaáu. Khoâng gaàn ngöôøi phi phaùp: Keû soáng phi phaùp thì coù naêm toäi khoâng cöùu ñöôïc laø: Khoâng giôùi luaät, khoâng nieàm tin, khoâng nghe chaùnh phaùp, khoâng coù trí tueä, khoâng boá thí. Haïng ngöôøi nhö vaäy chôù neân gaàn guõi hoï. Ai theo laøm

baïn vôùi hoï thì ñoïa vaøo ñöôøng aùc,

khoâng ñeán caûnh giôùi toát ñeïp ñöôïc, cho neân noùi: Khoâng gaàn ngöôøi phi phaùp. Gaàn guõi thieän tri thöùc: Vieäc tu hoïc moãi ngaøy coù keát quaû môùi, môû lôøi thì oân hoøa meàm moûng, töông öùng vôùi taâm yù. Coù laøm ñieàu gì thì khoâng toån thöông yù ngöôøi khaùc. Cöôøi tröôùc khi noùi, lôøi noùi khôùp nhau, cho neân noùi: Gaàn guõi thieän tri thöùc. Thöôøng ñöôïc gaëp Chaùnh phaùp: Gaëp Chaùnh phaùp chæ cho gaëp Phaät, Bích-chi-phaät, Thanh vaên. Khoâng coù chuùng sinh naøo hôn Phaät, ngoaøi Phaät thì khoâng ai hôn Bích-chi- phaät, ngoaøi Bích-chi-phaät thì khoâng coù chuùng sinh naøo hôn Thanh vaên. Nhöõng ai coù loøng tin ñoái vôùi ba baäc aáy thì ñaït ñeán choã roát raùo, khoâng rôi vaøo ba ñöôøng hieåm naïn, cho neân noùi: Thöôøng ñöôïc gaëp Chaùnh phaùp. M Ñi ñöôøng phaûi ñeà phoøng Ngöôøi giöõ giôùi hoïc roäng Lo lieäu voâ soá vieäc Nghe lôøi daïy baûo hay Ñeàu phaân bieät khaùc nhau Ñi ñöôøng phaûi ñeà phoøng: Nhö nhieàu ngöôøi cuøng ñi treân ñöôøng phaûi ñeà phoøng khi môû lôøi hoûi. Trong khoaûng ñoàng troáng coù nhieàu quyû thaàn. Neáu noùi nhöõng lôøi aùc thì quyû thaàn seõ ñöôïc dòp laøm haïi ta; coøn noùi nhöõng ñieàu laønh thì quyû thaàn theo uûng hoä, nôi mình ñeán seõ khoâng gaëp keû aùc, cuõng khoâng gaëp keû cöôùp, cho neân noùi: Ñi ñöôøng phaûi ñeà phoøng. Ngöôøi giöõ giôùi hoïc roäng: Tin nhaän lôøi Phaät daïy, laáy taâm laøm ñaàu. Nhö lôøi Phaät daïy caùc thaày Tyø-kheo laø haõy tu Tam-muoäi, chaùnh thoï ñònh yù. Duø ñi hay ngoài cuõng khoâng ñeå traùi phaïm loãi laàm, seõ ñöôïc caùc vò trôøi, quyû thaàn ñeán uûng hoä. Vì sao? Bôûi bieát vaâng lôøi Phaät daïy, cho neân noùi: Ngöôøi giöõ giôùi hoïc roäng. Lo lieäu voâ soá vieäc: Ngaøy ñeâm suy nghó, ngoài thieàn tuïng kinh, giöõ giôùi, hoïc roäng, boá thí. Cho neân noùi: Lo lieäu voâ soá vieäc. Nghe lôøi daïy baûo hay, ñeàu phaân bieät khaùc nhau: Nhö ngöôøi tu haønh nghe lôøi daïy baûo hay thì taâm yù khoâng laàm loaïn. Caùc caâu vaên hôïp nhau neân thaønh töïu caùc ñaïo quaû: Tu-ñaø-hoaøn, Tö-ñaø-haøm, A-na-haøm, A-la-haùn. Caên laønh theâm nhieàu, ñeán ñöôïc ñaïo voâ vi, cho neân noùi: Nghe lôøi daïy baûo hay, ñeàu phaân bieät khaùc nhau.

M Gaàn xaáu töï nhaän chìm Gaàn laønh ñöôïc tieáng khen Ngöôøi toát thöôøng töï toát Laø nhôø thaân chaân chính. Gaàn xaáu töï nhaän chìm: Nhö coù ngöôøi gaàn guõi baïn aùc thì moãi ngaøy moät toån giaûm, khoâng ñeán choã roát raùo. Nhö giöõa ñeâm chæ coù boùng toái, khoâng coù aùnh saùng. Gaàn guõi baïn aùc cuõng gioáng nhö vaäy, caên laønh ngaøy moät hao moøn, phaùp aùc ngaøy caøng taêng, cho neân noùi: Gaàn keû xaáu laø töï nhaän chìm. Gaàn laønh ñöôïc tieáng khen: Nhöõng gì maø ngöôøi cao thöôïng laøm thì ñöôïc khen ngôïi. Nhö ngaøy traêng raèm, aùnh saùng chieáu xa khoâng choã naøo khoâng coù aùnh saùng. Ngöôøi tu phaùp laønh cuõng gioáng nhö vaäy, tieáng toát ñoàn xa, ñaâu ñaâu cuõng bieát, cho neân noùi: Gaàn ngöôøi laønh ñöôïc tieáng khen. Ngöôøi toát thöôøng töï toát: Vieäc laøm chuyeân chaùnh, tu ñaïo Voâ thöôïng. Nhö baäc Tu- ñaø-hoaøn thì mong tu phaùp Tö-ñaø-haøm, baäc Tö-ñaø-haøm thì mong tu phaùp A-na-haøm. Baäc

A-la-haùn thì töï chuyeån bieán theâm nhieàu caùc coâng ñöùc laønh, cho neân noùi: Ngöôøi toát thöôøng töï toát. Laø nhôø thaân chaân chaùnh: Phaûi tìm caùch hay, laøm caùc coâng ñöùc trang nghieâm thaân mình. Trong taâm muoán ñöôïc tieáng khen ñoàn xa, muoán caùc vò trôøi vaø ngöôøi ñôøi kính troïng thì phaûi töï caån thaän, chôù khôûi phieàn naõo maø giöõ, cho neân noùi: Laø nhôø thaân chaân chaùnh. M Ngöôøi laønh thì troïn laønh Ñoù do gaàn ngöôøi laønh Trí tueä laø treân heát Giöõ giôùi thöôøng vaéng laëng. Ngöôøi laønh thì troïn laønh, ñoù do gaàn ngöôøi laønh: Ngöôøi trí nöông vaøo trí tueä ñeå thaønh ñaïo Thaùnh. Nhö vaøng roøng töû ma trong ngoaøi tinh saïch, ñuùc thaønh moùn ñoà gì ñeàu ñöôïc caû. Ngöôøi trí cuõng vaäy, gaàn guõi Thaùnh hieàn, ñeå laïi lôøi daïy cho ñôøi ñöôïc toàn taïi maõi maõi, cho neân noùi: Ngöôøi laønh thì troïn laønh, ñoù do gaàn ngöôøi laønh. Trí tueä laø treân heát, giöõ giôùi thöôøng vaéng laëng: Ngöôøi tu haønh thì tröôùc phaûi caàu phaùp cuûa baäc Thöôïng nhaân, cho neân noùi: Trí tueä laø treân heát, giöõ giôùi thöôøng vaéng laëng. M Nhö caù soáng nöôùc ñoïng Ngöôøi tham lieàn baét laáy Öa thích naøo bieát tanh Gaàn aùc cuõng nhö theá. Nhö caù soáng nöôùc ñoïng, ngöôøi tham lieàn baét laáy: Nhö coù ñaøn caù tuï taäp choã nöôùc hoâi haùm, khoù ñeán gaàn, ngöôøi coù taâm tham ñaém khoâng maøng hoâi thoái, coù thaáy gì laø dô daày ñaâu; keû ngu coá chaáp cho laø caù ngon laém, khoâng deø aên laâu ngaøy coù haïi cho thaân, muøi thoái toûa ra beân ngoaøi. Ngöôøi quen soáng vôùi thoùi aùc cuõng gioáng nhö vaäy. Gaàn guõi ngöôøi xaáu aùc thì ta thaønh keû xaáu aùc, caên laønh hao moøn vaø haønh ñoäng aùc ngaøy caøng theâm nhieàu, cho neân noùi: Nhö caù soáng nöôùc ñoïng, ngöôøi tham lieàn baét laáy, öa thích naøo bieát tanh, gaàn aùc cuõng nhö theá. M Caây Maät quyø, laù Hoaéc Chuùng sinh ñi haùi laáy Xoâng laù, thôm bay xa Gaàn laønh cuõng nhö theá. Caây Maät quyø, laù Hoaéc, chuùng sinh ñi haùi laáy: Nhö coù ngöôøi kheùo xem xeùt, hoï ñi haùi laù veà, duø khoâng ñaøo ñöôïc reã noù, nhöng haùi ñöôïc laù thôm coù muøi höông thôm ngaùt, duø cho ñeå nôi naøo, roài ñem chuùng ñi, choã aáy vaãn coøn thôm maõi. Tu hoïc vôùi thieän tri thöùc, cuõng gioáng nhö vaäy. Coâng ñöùc toát ñeå thaønh ngöôøi ngaøy caøng chöùa nhoùm leân nhieàu, cho neân noùi: Caây Maät quyø, laù Hoaéc, chuùng sinh ñi haùi laáy, xoâng laù, muøi thôm bay xa, gaàn laønh cuõng nhö vaäy.

M Chính mình khoâng laøm aùc Maø gaàn guõi keû aùc

Bò moïi ngöôøi cöôøi cheâ Tieáng xaáu ngaøy theâm nhieàu. Chính mình khoâng laøm aùc, maø gaàn guõi keû aùc: ôû theá gian coù nhieàu ngöôøi khoâng laøm nhöõng vieäc xaáu nhö daâm daät, troäm caép, taùnh khoâng uoáng röôïu côø baïc, aên chôi, nhöng ngöôøi aáy laïi thöôøng ngoài trong quaùn röôïu, hoaëc vaøo caùc ñoäng maõi daâm, hay ngoài trong nhaø chöùa baøi baïc, ngöôøi chuû troâng thaáy cho raèng: “Anh naøy muoán laøm nhöõng vieäc khoâng ñuùng phaùp naøy, nhöng coøn nhuùt nhaùt ñoù thoâi. Anh naøy tröôùc kia raát trong saïch, sao baây giôø laïi muoán laøm nhöõng vieäc khoâng ñuùng phaùp naøy?” Tieáng xaáu veà anh, ñoàn vang khaép nôi. Nhieàu ngöôøi truyeàn rao vôùi nhau nhö vaäy, hoï cheâ bai, tieáng ñoàn xaáu ngaøy caøng theâm nhieàu. Cho neân noùi: Chính mình khoâng laøm aùc, maø gaàn guõi keû aùc, bò moïi ngöôøi cheâ cöôøi, tieáng xaáu ngaøy theâm nhieàu.

M Thaáy gì ñaùng hoïc, hoïc Bieát gì neân gaàn, gaàn Teân ñoäc naèm trong bao Ngöôøi toát bò oâ nhieãm Ngöôøi maïnh khoûe tröø dô Khoâng laøm baïn keû aùc. Thaáy gì ñaùng hoïc, hoïc; bieát gì neân gaàn, gaàn: Treân theá gian ñôøi, coù nhieàu ngöôøi chöa töï bieát xeùt mình, yù khoâng giöõ chaéc maø laøm theo nhöõng vieäc aùc; khoâng ñöôïc daïy baûo, neân thaáy vieäc thì laøm theo, thaáy vieäc aùc thì laøm theo vieäc aùc, thaáy ñieàu thieän thì laøm theo ñieàu thieän. Ñem söï hieåu bieát cuûa mình maø chæ daïy ngöôøi khaùc. Töï thaân khoâng söûa ñoåi thì laøm sao söûa ñoåi cho ngöôøi. Gioáng nhö muõi teân ñoäc laøm oâ nhieãm keû khaùc. Chính mình laøm aùc laïi daïy ngöôøi laøm aùc. Ngöôøi trí quaùn saùt nhöõng vieäc ñoù neân khoâng bao giôø laøm aùc, cho neân noùi: Thaáy gì ñaùng hoïc thì hoïc, bieát nhöõng gì neân gaàn thì gaàn, teân ñoäc naèm trong bao, ngöôøi toát bò oâ nhieãm, ngöôøi maïnh khoûe tröø dô, khoâng laøm baïn keû aùc.

M Cho neân bieát quaû baùo Ngöôøi trí phaân bieät roõ Khoâng ñaùng thaân khoâng laøm Neân laøm theo ngöôøi hieàn Tyø-kheo thöïc haønh ñaïo Chòu khoå, döùt caùc laäu. Cho neân bieát quaû baùo, ngöôøi trí phaân bieät roõ: Chuùng sinh taïo nghieäp khaùc nhau neân quaû baùo khaùc nhau, hoaëc nhö caây Haán tuy taàm thöôøng nhöng duøng laøm thuoác quyù, hoaëc nhö toäi naëng nhöng deã cöùu. Chæ coù ngöôøi tænh bieát môùi dieät tröø ñöôïc. Nhöõng gì maø ngöôøi trí laøm thì töï xeùt roõ raøng, neáu coù loãi laàm thì töï söûa ñoåi. Nhö ngöïa öông ngaïnh thì phaûi ñaùnh baèng roi, sau ñoù môùi ñieàu phuïc. Vieäc laøm cuûa ngöôøi trí cuõng gioáng nhö vaäy. Ñieàu hieàm khích phaùt sinh thì töï hoái haän khoâng, cho neân noùi: Baäc Thaùnh bieát quaû baùo, ngöôøi trí phaân bieät roõ. Khoâng ñaùng thaân khoâng laøm, neân laøm theo ngöôøi hieàn: Khoâng ñaùng thaân laø nhöõng vieäc laøm phi nghóa. Mieäng luoân noùi lôøi daïy baûo nhöng khoâng bao giôø coù aûnh höôûng toát,

ñem ñeán vieäc aùc cho ngöôøi laáy ñoù laøm thích thuù. Nhöõng ai laøm vieäc aùc ñoù thì troâi laên trong ñeâm daøi sinh töû, chòu khoå voâ löôïng, thaàn thöùc ñieân ñaûo sai laàm, taâm yù bò phieàn naõo noùng böùc. Ngöôøi hieàn laø baäc hieåu bieát moïi vieäc, khoâng coøn laàm laïc ñieàu gì, laøm khuoân maãu cho ngöôøi, aên noùi thoâng thaïo khoâng luùng tuùng. Ñem trí tueä saùng cuûa mình maø chæ baøy cho chuùng sinh. Ai nghe aâm thanh aáy ñeàu ñöôïc ñoä thoaùt, cho neân noùi: Khoâng ñaùng thaân khoâng laøm, neân laøm theo ngöôøi hieàn. Tyø-kheo thöïc haønh ñaïo, chòu khoå, döùt caùc laäu: Ngöôøi tu haønh giöõ gìn taâm yù, caùc nghieäp laønh ñaày ñuû, taùm phaåm cuûa baäc Hieàn thaùnh, ñaïo Thaùnh cuûa Nhö Lai laø haïnh thöôøng tu haønh cuûa chö Phaät, Theá Toân. Laïi duøng phaùp chòu ñöïng khoå ñau cuûa Hieàn thaùnh ñeå döùt caùc höõu laäu, trôû thaønh voâ laäu, cho neân noùi: Tyø-kheo thöïc haønh ñaïo, chòu khoå, döùt caùc laäu. M Keû ngu duø caû ñôøi Thôø phuïng ngöôøi trí saùng Vaãn khoâng bieát phaùp chaân Nhö muoãng muùc thöùc aên. Ngöôøi ngu treân ñôøi naøy, duø coù ôû chung vôùi ngöôøi trí trong traêm naêm nhöng taâm yù hoï môø mòt, khoâng bieát ñaâu laø phaùp chaân, theá neân baäc Thaùnh duøng caùi muoãng ñeå thí duï, suoát ngaøy muùc thöùc aên, nhöng chính noù thì khoâng bieát muøi vò cuûa thöùc aên. Duï cho keû ngu kia, duø ñöôïc soáng

vôùi Thaùnh hieàn, nhöng taâm yù meâ laàm, khoâng ñaït ñöôïc chaùnh giaùo. Soáng taïm treân ñôøi maø khoâng coù ích lôïi gì, cho neân noùi: Keû ngu duø caû ñôøi thôø phuïng ngöôøi trí saùng, vaãn khoâng bieát phaùp chaân, nhö muoãng muùc thöùc aên. M Ngöôøi trí trong giaây laùt Phuïng thôø baäc Thaùnh hieàn Bieát moãi moãi phaùp chaân Nhö löôõi bieát caùc vò. Ngöôøi trí tu hoïc, taâm yù lanh lôïi, nghe moät ñieàu maø bieát tôùi muoân ñieàu, ñoaùn tröôùc nhöõng vieäc chöa xaûy ra. Vieäc laøm ñuùng luùc khoâng heà laàm laãn. Phaân bieät moïi vieäc khoâng luùng tuùng, nhö löôõi neám caùc vò ngoït, maën, nhaït ñeàu bieát. Vieäc ngöôøi tu hoïc laøm, tìm roõ goác ngoïn, bieát roõ phaùp traéng, phaùp ñen. Bieát nguyeân nhaân vì sao sinh beänh, bieát nguyeân nhaân nhôø ñaâu heát beänh, bieát ñieàu naøy ñieân ñaûo, ñieàu kia khoâng ñieân ñaûo, bieát roõ heát taát caû ñeå boác thuoác Thaùnh, cho neân noùi: Ngöôøi trí trong giaây laùt phuïng thôø baäc Thaùnh hieàn, bieát moãi moãi phaùp chaân, nhö löôõi bieát caùc vò. Noùi löôïc vieäc naøy, do ngöôøi khoâng coù trí tueä hieåu bieát neân laøm nhöõng vieäc cuûa keû ngu; hoï khoâng coù maét neân goïi laø ngöôøi ngu; chæ coù ngöôøi trí môùi bieát roõ vieäc aáy. Maét chính laø maét cuûa baäc Thaùnh hieàn; chæ coù ngöôøi trí môùi coù loaïi maét aáy. Hoï khoâng bieát phaùp chaân do Tam-da-tam-phaät noùi. Ngöôøi khoâng bieát phaùp chaân, chính laø keû ngu.

M

Ngöôøi trí ngay moät caâu

Giaûng noùi haøng traêm nghóa

Keû ngu tuïng ngaøn caâu

Khoâng hieåu nghóa moät caâu.

Ngöôøi trí ngay moät caâu, giaûng noùi haøng traêm nghóa: Ngöôøi trí giöõ taâm thaáu ñaït roõ raøng ñaïo thuaät, soáng trong thieàn caûnh khoâng roái loaïn ñeå tinh luyeän thaàn thöùc, ñaày ñuû boán bieän taøi, döùt haún phieàn naõo. Chæ hoûi nghóa moät caâu maø thaáu nghóa cuûa traêm ngaøn chöông, cho neân noùi: Ngöôøi trí ngay moät caâu, giaûng noùi haøng traêm nghóa. Keû ngu tuïng ngaøn caâu, khoâng hieåu nghóa moät caâu: Keû ngu taâm yù hoï meâ laàm töø toái ñi vaøo toái, khoâng thaáy ñöôïc aùnh saùng röïc rôõ, neân duø tuïng ngaøn chöông vaãn khoâng hieåu nghóa moät caâu. Theá neân, ngöôøi trí xa laùnh hoï, khoâng laøm vieäc vôùi hoï, cho neân noùi: Keû ngu tuïng ngaøn caâu, khoâng hieåu nghóa moät caâu.

M Hieåu raønh nghóa moät caâu Ñieàu ngöôøi trí tu hoïc Keû ngu thích xa lìa Lôøi chaân Phaät noùi ra. Thuôû xöa, coù thaày Tyø-kheo ñeán choã Phaät, baïch: –Cuùi xin Ñöùc Theá Toân ruû loøng Töø bi thöông xoùt chæ daïy con nhöõng ñieàu con chöa hieåu, mong Ngaøi noùi phaùp thích öùng vôùi loøng ngöôøi, ñeå khi nghe phaùp xong taâm yù con ñöôïc böøng saùng maø ñöôïc ñoä thoaùt. Khi aáy Ñöùc Theá Toân löôïc noùi nghóa, baûo Tyø-kheo aáy: –Nhöõng gì khoâng phaûi laø thaày thì neân boû. Vò Tyø-kheo baïch Phaät: –Con ñaõ hieåu. Ñöùc Phaät hoûi vò Tyø-kheo: –Nghóa maø Ta vöøa noùi, thaày hieåu ra sao? Thaày Tyø-kheo baïch: –Saéc khoâng phaûi laø cuûa ta, cho neân con boû noù. Ñöùc Phaät baûo: –Hay laém! Ñuùng nhö lôøi thaày vöøa noùi.

Cho neân noùi: Hieåu raønh nghóa moät caâu, ñieàu ngöôøi trí tu hoïc. Keû ngu thích xa lìa, lôøi chaân Phaät noùi ra: Baäc Thaùnh ôû ñôøi daïy baûo chuùng sinh baèng ñaïi ñaïo bình ñaúng. Nhöng keû ngu thì taâm meâ, thaàn thöùc khoù söûa ñoåi. Coù keû thaáy Nhö Lai thì laáy tay che maét, hay coù keû nghe phaùp maø loã tai nhö bít. Hay coù keû thaáy daáu chaân Nhö Lai coù veát baùnh xe troøn in treân ñaát thì hoï duøng chaân xoùa ñi. Nhöõng haïng ngöôøi nhö vaäy laø toäi loãi saâu daøy vöõng chaéc, khoù thay ñoåi ñöôïc. Chö Phaät, Theá Toân nhieàu nhö soá caùt soâng Haèng ñôøi quaù khöù ñaõ noùi phaùp trong caûnh Voâ dö. Nhöng haïng chuùng sinh aáy giöõ khö khö kieán chaáp ngu si cuûa mình laâu ngaøy, duø cho cam loä raûi xuoáng lan traøn, nhöng hoï vaãn khoâng thaáy, khoâng nghe. Cheát thaân naøy, thoï thaân khaùc, laên loän trong sinh töû, khoâng luùc naøo ra khoûi. Ñoù laø do voâ minh ngu hoaëc troùi buoäc. M Oaùn gheùt coù trí, thaéng Khoâng theo nghóa baïn thaân Keû ngu daïy ñieàu traùi Daàn ñeán ñöôøng ñòa nguïc. Oaùn gheùt coù trí, thaéng: Ngöôøi coù taâm oaùn gheùt nhöng töï bieát laàm loãi aáy, vôùi baûn

tính saùng suoát, hoï bieát ñeà phoøng nhöõng chuyeän chöa xaûy ra, thöôøng töï nghó raèng: “Neáu giôø ñaây ta laøm nhöõng vieäc khoâng ñuùng phaùp duø chæ töï haïi mình, khoâng gaây haïi cho ai, nhöng chaéc chaén vaãn coù nhieàu oaùn thuø, suy nghó ñeå baùo thuø thì söùc ta khoâng laøm noåi. Bieát phaûi laøm sao? Chaúng baèng thöïc haønh taâm Töø bi thì seõ thaéng ñöôïc oaùn thuø.” Cho neân noùi: Oaùn gheùt, nhöng coù hieåu bieát thì thaéng. Khoâng theo nghóa baïn thaân: Ngöôøi baïn thaân maø taâm yù coøn nghi ngôø, ñieân ñaûo, yù öa thích daïy baûo moïi ngöôøi cuøng chung vui vôùi hoï, gheùt thì cuøng gheùt, öa thì cuøng öa, sau chòu quaû baùo ñoïa vaøo ñòa nguïc, cho neân noùi: Khoâng theo nghóa baïn thaân, keû ngu daïy ñieàu traùi, daãn ñeán ñöôøng ñòa nguïc.

M Ngöôøi ngu cho mình ngu Neân bieát ñoù ngöôøi trí Ngöôøi ngu cho mình khoân Laø ngu nhaát trong ngu. Ngöôøi ngu cho mình ngu, neân bieát ñoù ngöôøi trí: Ngöôøi ngu töï suy nghó, aên naên mình khoâng baèng ngöôøi, nghó raèng nhöõng vieäc ta laøm thaät khoâng ñuùng phaùp, gieo troàng caùc goác toäi, môû toang cöûa ñòa nguïc, ñoùng kín ñöôøng Nieát-baøn, ngaøy ñeâm tha thieát töï traùch: “Ngaøy nay ta soáng trong ñôøi bò caùc keát söû troùi buoäc, phieàn naõo laøm oâ nhieãm, boû thaân naøy thoï thaân khaùc, cöù theá troâi laên trong sinh töû, khoâng ra khoûi ba coõi.” Nghó vaäy neân töï aên naên, quôû traùch ñi tìm thaày tìm baïn, daàn daàn ñeán choã voâ vi, cho neân noùi: Ngöôøi ngu cho mình ngu, neân bieát ñoù ngöôøi trí. Ngöôøi ngu cho mình khoân laø ngu nhaát trong ngu: Keû ngu ôû treân ñôøi thöôøng töï khen ngôïi mình, cho raèng: “Ta môùi laø toân quyù, coøn keû khaùc khoâng thoâng ñaït baèng ta. Ñôøi naøy vaø ñôøi sau, khoâng coù toäi gì caû. Söï hieåu bieát cuûa ta hieám coù treân ñôøi”. Haïng aáy töï taùn döông teân tuoåi mình vaø boâi baùc ñöùc haïnh ngöôøi khaùc. Hoï naøo bieát naïn khoå trong sinh töû, chæ tu haïnh phaøm phu, cho neân noùi: Ngöôøi ngu cho mình khoân laø keû ngu nhaát trong nhöõng ngöôøi ngu.

M Coù ngöôøi khen keû ngu Cheâ bai ngöôøi coù trí Cheâ trí, coøn coù hôn Khen ngu khoâng cao thöôïng. Coù ngöôøi khen keû ngu: Vieäc laøm cuûa ngöôøi ngu laø ñöôïc moïi ngöôøi khen ngôïi thì khoâng heà phaân bieät vieäc laøm kia laø cao quyù hay thaáp heøn, laønh hay aùc. Theá neân vieäc ñaùng leõ khen thì laïi ñi cheâ traùch, cho neân noùi: Coù ngöôøi khen keû ngu. Cheâ bai ngöôøi coù trí: Duø bò huûy baùng nhöng ngöôøi trí khoâng buoàn phieàn, bôûi töï bieát quaû baùo do oan ñoái ñôøi tröôùc maø ra, cho neân noùi: Cheâ bai ngöôøi coù trí, cheâ trí coøn coù hôn. Khen ngu khoâng cao thöôïng: Ngöôøi ta soáng treân ñôøi naøy, keát thaønh phe nhoùm ngu hoaëc, neân heã nghe ai khen hoï thì hoï vui möøng hôùn hôû, khoâng kieàm cheá ñöôïc, khoâng bieát raèng laâu ngaøy coù haïi cho thaân, cho neân noùi: Khen ngu khoâng cao thöôïng.

M

Chôù nghe ngöôøi ngu noùi Chôù soáng chung keû ngu Vôùi hoï nhieàu tai naïn Nhö soáng vôùi keû thuø. Moät thuôû noï, Ñöùc Phaät ngöï trong thaønh La-duyeät-kyø (Vöông xaù). Moät hoâm, Ngaøi cuøng ñi treân ñöôøng vôùi thò giaû A-nan. Khi thaáy Ñieàu-ñaït töø phía tröôùc ñang ñi laïi, Ñöùc Phaät lieàn baûo A-nan: –Chuùng ta neân reõ sang ngaû khaùc, khoâng neân gaëp ngöôøi ngu kia. Toân giaû A-nan lieàn baïch Phaät: –Vì sao hoâm nay Theá Toân sôï gaëp Ñieàu-ñaït naøy nhö vaäy? Sao laïi phaûi reõ qua ngaû khaùc? Ñöùc Phaät baûo Toân giaû A-nan: –Ta töï nhôù laïi thuôû xöa, nhôø phöôùc ñöùc Ta ñaõ taïo ra maø ñöôïc thaønh Voâ Thöôïng Chaùnh Ñaúng Giaùc; Ta khoâng thaáy ma, hoaëc caùc vò trôøi, ngoaïi ñaïo dò hoïc, Sa-moân, Phaïm chí naøo coù khaû naêng laøm cho Nhö Lai sôï, vieäc aáy khoâng bao giôø coù. Khi Ta ngoài döôùi coäi Boà-ñeà, caùc keát söû chöa döùt heát thì aùc ma Ba-tuaàn sai möôøi taùm boä chuùng, hieän ra ñaàu ngöôøi mình thuù, vöôïn khæ, sö töû, coïp, raén ñoäc vaø moïi hình thuø gheâ rôïn khaùc, roài ñaåy nuùi, phun löûa, maëc giaùp saét, quô kieám, dao, xaø maâu cuøng nhau gaàm roáng inh oûi, nhö laáp kín trôøi ñaát. Chuùng coá laøm cho Ta lo sôï. Nhöng Ta vaãn khoâng heà laøm lay ñoäng Ta duø moät maûy loâng, huoáng chi laø baây giôø, Ta ñaõ thaønh Chaùnh ñaúng giaùc, laø Baäc Toân Quyù trong ba coõi, leõ naøo laïi sôï keû ngu Ñieàu-ñaït kia, vieäc aáy khoâng bao giôø coù. Luùc aáy, Ñöùc Theá Toân lieàn noùi baøi keä: Chôù nghe ngöôøi ngu noùi Chôù soáng chung keû ngu ÔÛ chung vôùi ngöôøi ngu Nhö soáng vôùi keû thuø Neân löïa nôi ôû rieâng Soáng vôùi ngöôøi thaân thieát. Ngöôøi ta ôû treân ñôøi naøy, neân soáng chung vôùi ngöôøi coù trí tueä saùng suoát, ra thì hoan hyû vaøo thì cuøng vui. Ñoái ñaõi vôùi nhau cung kính nhö cha meï, anh em khoâng khaùc, gioáng nhö ngöôøi thaân, taâm yù khoan dung, nhôø cung kính nhau nhö vaäy neân ñeàu ñeán choã voâ vi, cho neân noùi: Neân choïn nôi ôû rieâng, soáng vôùi ngöôøi thaân thieát.

M

Neân thôø ngöôøi hoïc roäng Vaø caû ngöôøi giöõ giôùi Laø baäc Thöôïng trong ngöôøi Nhö traêng giöõa muoân sao. Neân thôø ngöôøi hoïc roäng vaø caû ngöôøi giöõ giôùi: Ngöôøi hoïc roäng hieåu roõ theá gian voâ thöôøng, thaáy suoát ba coõi, bieát quaû baùo ñôøi naøy, ñôøi sau, töï bieát caùc coâng ñöùc ñaày ñuû, thöôøng gaàn guõi baäc

Hieàn vaø ngöôøi giöõ giôùi ñaày ñuû, ñònh ñaày ñuû, tueä ñaày ñuû, giaûi thoaùt ñaày ñuû, giaûi thoaùt tri kieán ñaày ñuû. Cho neân noùi: Neân thôø ngöôøi hoïc roäng vaø caû ngöôøi giöõ giôùi.

Laø baäc Thöôïng trong ngöôøi, nhö traêng giöõa muoân sao: Naêm phaàn phaùp thaân chöa ñaày ñuû phaûi coá gaéng thöïc haønh ñaày ñuû, laø baäc toân quyù nhaát trong ñaïi chuùng khoâng ai saùnh noåi, nhö traêng giöõa muoân sao, aùnh saùng soi chieáu khaép nôi, khoâng coù gì saùnh baèng, cho neân noùi: Laø baäc thöôïng trong ngöôøi, nhö traêng giöõa muoân sao.

Nguồn: Giảng Sư (giangsu.io.vn) — văn bản trích từ kho sách cổ và kinh điển.